

TAE-seuranta 2023

12.8.2022

Sukupuolinäkökulma vuoden 2023 talousarvioesityksessä

Talousarvioesityksen sukupuolinäkökulman tarkastelu on osa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen seurantaa. Se on tehty vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella (THL). Valtiovarainministeriön budjetin laatimismääräyksissä¹ todetaan, että pääluokkaperusteluihin tulee sisällyttää yhteenvedotarkastelu sukupuolivaikutuksiltaan merkittävästä talousarvioesitykseen liittyvästä toiminnasta. Lisäksi todetaan, että sukupuolivaikutuksia koskevassa tarkastelussa tulee kiinnittää huomiota sukupuolten välisen tasa-arvon yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin hallinnonalalla ja niihin hallinnonalan menoihin, joilla voi olla vaikutusta tasa-arvon toteutumiseen.

Valtiovarainministeriön ehdotus vuoden 2023 valtion talousarvioksi (5.8.2022) on käyty läpi sanahauulla ja pisteytetty kymmenportaisella indikaattoriluvulla (ks. tarkemmin liite 1). Sukupuolitietoista budjetointia on mitattu erityisesti konkreettisten sukupuolten tasa-arvoa edistävien tavoitteiden, toimenpiteiden ja määrärahojen näkökulmasta. Pisteitä on saanut myös esimerkiksi tasa-arvoiseen henkilöstöpolitiikkaan liittyvistä maininnoista sekä yhteenvedotarkastelun otsikoinnista.

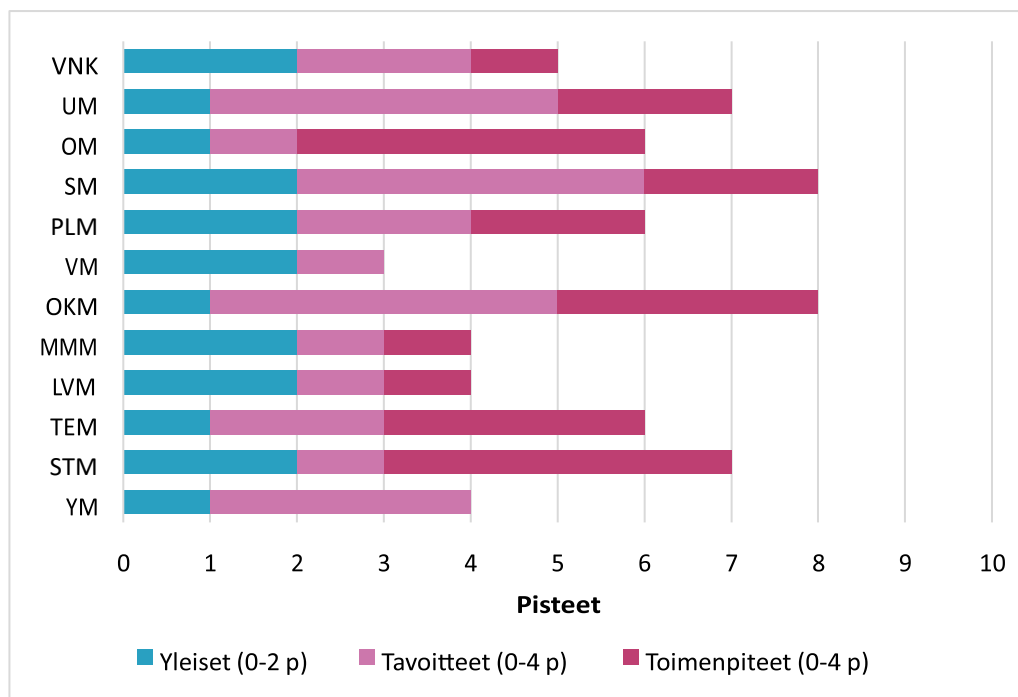
Vuoden 2023 talousarvioesityksestä on tuotettu kaksi rinnakkaista pisteytystä: aiemman seurannan tavoin kaikki esityksen kirjaukset huomioon otettava ja vertailun vuoksi sellainen, jossa otetaan huomioon vain pääluokkaperusteluiden yhteenvedotarkastelun kirjaukset.

Koko talousarvioesityksen kattavaa laadullista analyysia ei ole tehty. Onkin tärkeää huomata, että jotkin sukupuolivaikutuksiltaan olennaiset toimet tai määrarahat eivät tässä selvityksessä välttämättä tule näkyviin, koska niitä ei ole esityksessä tarkasteltu sukupuolinäkökulmasta.

Kaikki ministeriöt tehneet jälleen yhteenvedon sukupuolten tasa-arvosta talousarvioesityksessä, tarkasteluissa vaihtelua

Kaikilla ministeriöillä on jonkinlainen sukupuolinäkökulma talousarvioesityksen pääluokkaperusteluissa. Edellisvuoden tapaan kaikki ministeriöt ovat sisällyttäneet pääluokkaperustelujen yleisosaan erikseen otsikoidun kappaleen, jossa on tarkasteltu sukupuolten tasa-arvoa suhteessa määrärahojen jakautumiseen hallinnonalalla. Tarkastelujen sisältö ja laajuus vaihtelevat ministeriöittäin. Osa ministeriöistä on sisällyttänyt sukupuolinäkökulman myös momenttiperusteluihin. Suurimassa osassa ministeriöistä perusteluiden tekstiä on muokattu ainakin jonkin verran edellisvuoteen verrattuna. (Kuva 1.)

¹ [Valtiovarainministeriön määräys toiminta- ja taloussuunnittelusta, julkisen talouden suunnitelman valmisteluun liittyvien kehys- ja muiden ehdotusten sekä valtion talousarvioehdotusten laadinnasta \(VN/4842/2020, Helsinki 30.4.2020\)](#)

Kuva 1: Vuoden 2023 talousarvioesityksen sukupuolinäkökulmasta saadut pisteet ministeriöittäin

Parhaimmat pisteet vertailussa saivat sisäministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö (8/10 pistettä). Toiseksi parhaimmat pisteet saivat ulkoministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö (7/10 pistettä). Nämä ministeriöt mainitsivat esityksessään yleisten tasa-arvotavoitteiden lisäksi ainakin joitakin konkreettisia tasa-arvotavoitteita, -toimenpiteitä tai -määrärahoja. Vain neljä ministeriötä jäi tässä tarkastelussa alle viiden pisteen. Pistemuutokset viime vuoteen nähden ovat suurimmalla osalla ministeriöitä verrattain pieniä. (Ks. tarkemmin taulukko 1.)

Taulukko 1: Vuosien 2019–2023 talousarvioesitysten sukupuolinäkökulmasta saadut pisteet ministeriöittäin (vuoden 2023 osalta suluissa vain yhteenvetotarkastelua koskevat pisteet, jos poikkeavat kokonaisluvusta)

Ministeriö	TAE 2023	TAE 2022	TAE 2021	TAE 2020	TAE 2019
VNK	5 (4)	5	5	5	6
UM	7 (6)	6	6	6	6
OM	6 (5)	6	5	5	7
SM	8	7	8	7	7
PLM	6	8	8	7	7
VM	3	4	3	5	4
OKM	8 (7)	8	8	4	4

MMM	4	4	2	2	2
LVM	4	7	5	4	3
TEM	6 (5)	5	4	6	5
STM	7 (6)	9	6	3	4
YM ²	4	4	4	3	3

Jos otetaan huomioon vain yhteenvetotarkastelun kirjaukset, ministeriöiden keskinäinen järjestys ei muutu. Pisteetkin eroavat toisistaan korkeintaan yhdellä pisteellä (50 % ministeriöistä, taulukko 2). Vain yhteenvetotarkasteluun perustuva seurantatapa voisi olla aiempaa parempi ja selkeämpi. Tällöin mitattaisiin nimenomaan VM:n määräyksen toteutumista ja sitä, mitkä asiat ministeriö on itse katsonut merkittäviksi sukupuolten tasa-arvon kannalta. Myös seurannan toteuttaminen olisi huomattavasti helpompaa ja nopeampaa.

Taulukko 2: Vuoden 2023 talousarvioesityksen sukupuolinäkökulmasta saadut pisteet ministeriöittäin, korkeimmasta pistemäärästä matalimpaan, eroteltuna kaikki ja vain yhteenvetotarkastelusta saadut pisteet

Ministeriö	TAE 2023 (kaikki)	TAE 2023 (vain yhteenvetotarkastelu)
SM	8	8
OKM	8	7
UM	7	6
STM	7	6
PLM	6	6
OM	6	5
TEM	6	5
VNK	5	4
MMM	4	4
LVM	4	4
YM	4	4
VM	3	3

² Ympäristöministeriö on saanut virheellisesti pisteen henkilöstöpolitiikkaa koskevasta tasa-arvokirjauksesta ainakin vuosina 2021–2022. Virhe on korjattu tähän seurantaan.

Liite 1. Seurannan toteutus

Seurannassa on otettu huomioon ne talousarvioesityksen kohdat, joissa mainitaan vaikutuksia, tavoitteita, toimenpiteitä tai määrärahoja "tasa-arvon", "sukupuolen", "naisten", "miesten", "tyttöjen" tai "poikien" kannalta. Näitä kohtia arvioidaan suuntaa antavan pisteytyksen avulla (1–10 p). *Vuoden 2023 talousarvioesityksestä on tuotettu lisäksi vertailun vuoksi vastaava pisteytys huomioimalla vain pääluokkaperusteluiden yhteenvetotarkastelun kirjaukset.*

Tarkempi kirjausten ja pisteiden erittely hallinnonaloittain on alla. Mukaan koosteeseen on otettu pääluokkaperusteluiden yhteenvetotarkastelu sekä luku- ja momenttiperusteluja siltä osin kuin se on sukupuolinäkökulmasta relevanttia. Jos jokin toimenpide tai tavoite on mainittu pääluokkaperusteluihin nostetussa yhteenvedossa, luku- ja momenttiperusteluissa samaa toimenpidettä tai tavoitetta ei pisteytetä uudestaan. Täsmälliset tavoitteet, toimenpiteet ja määrärahat on alleviivattu tekstistä.

Yleiset (0–2 p)

YHTENVETO

Otsikoitu yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksista

0 p = ei otsikoitua yhteenvetoa 1 p = otsikoitu yhteenveto

HENKILÖSTÖ

Henkilöstöpolitiikassa tai rekrytoinnissa otetaan tasa-arvonäkökohdat huomioon (voi sisältää myös täsmällisiä tavoitteita ja toimenpiteitä)

0 p = ei mainintaa 1 p = tasa-arvo henkilöstöpolitiikassa

Tavoitteet (0–4 p)

YLEINEN

Sukupuolinäkökulma tai sukupuolten tasa-arvo mainintana, yleistavoitteena tai huomioon otettavana seikkana ministeriön toiminnassa, politiikka-alueella tai yksittäisessä toimenpiteessä *0 p = ei yleistavoitetta, 1 p = tasa-arvo yleistavoitteena*

MÄÄRITELTY

Täsmällinen ja kohdennettu tasa-arvotavoite

0 p = ei täsmällisiä tavoitteita, 1 p = 1 täsmällinen tavoite, 2 p = 2 täsmällistä tavoitetta, 3 p = 3 tai useampia täsmällisiä tavoitteita

Toimenpiteet (0–4 p)

TOIMENPIDE

Toimenpide sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi

0 p = ei toimenpiteitä, 1 p = 1–2 toimenpidettä, 2 p = 3 tai useampia toimenpiteitä

MÄÄRÄRAHA

Määräraha sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi tai määrärahan kohdentumisen erittely sukupuolen mukaan

0 p = ei määrärahoja, 1 p = 1–2 määrärahaa, 2 p = 3 tai useampia määrärahoja

Liite 2. Hallinnonalakohtaiset tulokset eriteltyinä

23. Valtioneuvoston kanslia

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide	0	
Henkilöstö	1	Määriteltä	1	Määräraha	1	
YHTEENSÄ	2		2		1	5 (4)

Yleisosa

Sukupuolten tasa-arvo

Pääministeri Marinin hallitusohjelma nimeää tavoitteekseen nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Valtioneuvoston kanslian työssä sukupuolten tasa-arvo näkyy mm. Agenda2030 tavoitteiden edistämisessä ja eri ohjelmien kokoonpanoissa sekä tasa-arvonäkökulman huomioimisessa mm. tietoperusteisen päätöksenteon tueksi organisoiduissa tiedepaneeleissa.

Yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen on Suomelle keskeinen prioriteetti EU-politiikassa. EU toimeenpanee tehokkaasti unionin tasa-arvostrategiaa.

Valtion omistajaohjauksessa täysin valtio-omisteisten yhtiöiden hallitusvalinnoissa otetaan huomioon tasa-arvonäkökohdat siten, että kummankin sukupuolen osuus hallituksen jäsenistä on vähintään 40 % sekä huolehditaan valtioneuvoston asettamien muiden tasa-arvotavoitteiden noudattamisesta.

Valtioneuvoston kanslian omassa toiminnassa ja johtamisessa korostetaan toimintatapoja, jotka tukevat yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

20. Poliittisen toiminnan avustaminen

50. Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 35 635 000 euroa.

Määrärahasta 35 456 825 euroa on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittisen toiminnan tukemiseen sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Tästä 5 prosenttia on tarkoitettu puolueille naisten poliittiseen toimintaan sekä samoin 5 prosenttia puolueille niiden piirijärjestöjen toimintaan samojen perusteiden mukaisesti kuin edellä mainitut avustukset.

Kaikki 5 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo henkilöstöpolitiikassa

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

1 p = täsmällinen tavoite

1 p = määräraha

Yhteenvetotarkastelu 4 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo henkilöstöpolitiikassa

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

1 p = täsmällinen tavoite

24. Ulkoministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide	0	
Henkilöstö	0	Määritelty	3	Määräraha	2	
YHTEENSÄ	1		4		2	7 (6)

Yleisosa

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan arvopohjassa keskeistä on ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian, rauhan, vapauden, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon edistäminen kaikessa kansainvälisessä toiminnassa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet v. 2023 ovat:

- Ulkoasiainhallinto työskentelee ihmisoikeuksien, tasa-arvon, demokratian ja oikeusvaltiokehityksen vahvistamiseksi

Sukupuolten tasa-arvo

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisenä tavoitteena on edistää systemaattisesti sukupuolten tasa-arvoa sekä tyttöjen ja naisten oikeuksien toteutumista. Sukupuolten tasa-arvon takaaminen ja edistäminen sekä sukupuoleen perustuvan syrjinnän kieltäminen on myös Suomessa voimassa oleviin ihmisoikeussopimuksiin perustuva velvoite.

Ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanoa koskeva määräaikaisraportointi ja seuranta ovat osa ulkoministeriön tehtäviä. Suomi edistää naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen eli Istanbulin sopimuksen mahdollisimman laajaa hyväksyntää. Suomi kannattaa ja tukee EU:n liittymistä Istanbulin sopimukseen.

Suomi edistää naisten osallistumisen vahvistamista sotilaalliseen kriisinhallintaan mm. tukemalla naisrauhanturvaajien koulutusta ja rekrytointia. YK:n tavoitteena on, että rauhanturvaajista 15 % ja sotilastarkkailijoista 25 % olisi naisia vuoteen 2028 mennessä. Sotilaallisessa kriisinhallinnassa palvelevien naisten osuus on noin 5 % kaikista suomalaisista rauhanturvaajista ja 20 % sotilastarkkailijoista. Tavoitteena on nostaa naisten osallistuminen noin 7 %:in edettäessä kohti YK-tavoitetta. Siviilikriisinhallinta-asiantuntijoista naisia on yli 40 %.

Suomen rauhanvälitystoiminta edistää osaltaan myös YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (Naiset, rauha ja turvallisuus) toimeenpanoa. Neljännen kansallisen Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman valmistelussa otetaan huomioon erityisesti nykyisestä toimintaohjelmasta laadittavan loppuarviointiraportin havainnot. Rauhanvälitykseen osoitetuilla määrärahoilla edistetään naisten osallistumista rauhanprosesseihin ja tuetaan naisrauhanturvaajaverkostojen työtä Suomessa, Pohjoismaissa ja kansainvälisellä tasolla.

Suomen kehityspolitiikan yhtenä päätavoitteena on naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä heidän asemansa vahvistuminen. Tämä näkyy mm. Suomen YK- ja kansalaisjärjestöjen rahoituksessa ja maaohjelmissa. Kehitysyhteistyöhankkeita, joiden osa- tai päätavoitteena on naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien vahvistaminen, tuetaan arviolta 376 milj. eurolla kehitysyhteistyömäärärahoista.

Sukupuolinäkökulman vahvistamiseksi kehitysyhteistyössä Suomi tavoittelee vaiheittain EU:n linjauksen mukaisesti sitä, että uusista hankkeista 85 % sisältää sukupuolten välistä tasa-arvoa edistäviä tavoitteita sekä sukupuolten

välisen tasa-arvon valtavirtaistamista kaikessa kehitysyhteistyössä. Vuonna 2023 kehitysyhteistyömäärärahoista rahoitettavista uusista hankkeista n. 50 % sisältää sukupuolten tasa-arvoa edistäviä tavoitteita. 01. Ulkoasiainhallinto

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Tuemme johdonmukaisesti monenkeskistä sääntöpohjaista järjestelmää ja yhteistyötä sekä toimimme kansainvälisen oikeuden, demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien, erityisesti naisten ja tyttöjen oikeuksien, vahvistamiseksi. Vaikutamme monenkeskisen sääntöpohjaisen kauppajärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen 10. Kriisinhallinta

Suomi edistää YK:n turvallisuusneuvoston "Naiset, rauha ja turvallisuus" 1325-päätöslauselman mukaisesti naisten osallistumista rauhanprosesseihin painottaen naisten ja tyttöjen oikeuksia.

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Suomen kehityspolitiikan peruslähtökohtien ja päätavoitealueiden arvioidaan säilyttävän merkityksensä myös pandemian aikana ja sen jälkeen:

— naisten ja tyttöjen oikeudet ja aseman vahvistuminen. Tyttöjen ja naisten oikeudet ovat Suomen kehityspolitiikan tärkeä painopiste. Tämä näkyy muun muassa Suomen YK- ja kansalaisjärjestöjen rahoituksessa ja maaohjelmissa

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sukupuolinäkökulman vahvistamiseksi kehitysyhteistyössä Suomi tavoittelee vaiheittain EU:n linjauksen mukaisesti sitä, että uusista hankkeista 85 % sisältää sukupuolten tasa-arvoa edistäviä tavoitteita. Lisäksi pyritään sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista kaikessa kehitysyhteistyössä.

Kehitysyhteistyölle annettujen tavoitteiden mukaiset tunnusluvut

	2021 toteutuma	2022 ennakoitu	2023 tavoite
Sukupuolten tasa-arvoa edistävän kehitysyhteistyön osuus (%)	50	40	50

(Taulukon osa)

Kehityspolitiikan painopisteet vuonna 2023 (momentti 24.30.66, arvio)

	Ensisijainen tavoite (%)	Toissijainen tavoite (%)
1. Naiset ja tytöt	12	41

(Taulukon osa)

1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 222 911 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2023 jälkeisille vuosille yhteensä 24 900 000 euroa.

Käyttösuunnitelmakohdalta rahoitetaan mm. Maailmanpankkiryhmää, YK:n väestörahastoa (UNFPA), Afrikan kehityspankkiryhmää, YK:n lastenrahastoa (UNICEF) ja YK:n tasa-arvojärjestöä (UN Women).

89. Laina- ja investointimuotoinen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v) Momentille

myönnetään 129 730 000 euroa.

Vuoden 2023 määräraha kohdennetaan v. 2019 laaditun kehityspoliittisen investointisuunnitelman 2020—2023 antamien suuntaviivojen ja tavoitteiden pohjalta päätettäviin kohteisiin, erityisesti ilmastorahoitukseen, vähiten kehittyneiden ja Afrikan maiden kehitykseen ja sukupuolten tasa-arvon tukemiseen.

Kaikki 7 p:

1 p = otsikoitu yhteenvedo

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

3 p = 3 tai enemmän täsmällistä tavoitetta 2

p = useampi määräraha

Vain yhteenvetotarkastelu 6 p:

1 p = otsikoitu yhteenvedo

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

3 p = 3 tai enemmän täsmällistä tavoitetta

1 p = 2 määrärahaa

25. Oikeusministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenvedo	1	Yleinen	1	Toimenpide	2	
Henkilöstö	0	Määritelty	0	Määräraha	2	
YHTEENSÄ	1		1		4	7 (6)

Yleisosa

Sukupuolten tasa-arvo

Kolmas kansallinen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma on hyväksytty. Osana perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelmaa on laadittu seurannan indikaattorit. Rasismin torjunnan sekä hyvien väestösuhteiden toimintaohjelma on hyväksytty. Toimintaohjelman toimeenpano on käynnistynyt ja se jatkuu hallituskauden loppuun. Sukupuolten välinen tasa-arvo huomioidaan toimenpiteissä läpileikkaavana teemana. Ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman toimenpiteiden toimeenpanossa edistetään yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa, valtavirtaistetaan sukupuolen moninaisuuden tunnistava näkökulma sekä otetaan huomioon lapsen oikeudet, lapsen edun ensisijaisuus ja lapsen oikeus erityiseen suojeluun.

Toimeenpannaan seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus. Uudistetaan lähestymiskieltoon liittyvä lainsäädäntö ja parannetaan lähestymiskiellon tehokkuutta, vähennetään lähestymiskiellon rikkomista ja lisätään erityisesti lähisuhteissa tapahtuvan väkivallan uhrin turvallisuutta. Näihin molempiin uudistuksiin on kohdennettu lisäresurssia vuodelle 2023.

Kansalaisten ylivelkaantuminen näkyy ulosottovelallisten määrän ja perinnässä olevien asioiden määrän kasvuna. Viimeisen vuosikymmenen aikana naisten osuus ulosottovelallisista on kasvanut. Erot keskimääräisessä ulosottovelassa ovat tasaantuneet sukupuolten kesken, kun miesten velka on pysynyt melko samalla tasolla, mutta naisten velka on kasvanut. Ylivelkaantumiseen liittyviä ongelmia pyritään vähentämään kuluttajaluottolainsäädäntöön tehtävillä tiukennuksilla, lisäämällä sosiaalisen luototuksen saatavuutta sekä parantamalla velallisten asemaa velkajärjestelyssä. Myös pienituloisten ulosottovelallisten aseman helpottamista selvitetään.

Vangeista n. 8 % ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavista n. 11 % on naisia. Naisvankien turvallisuutta parannetaan edelleen kehittämällä naisvankiloiden ja naisosastojen toimintaa. Naisten kanssa työskentelevän henkilöstön kouluttautumista nais erityiseen toimintatapaan jatketaan. Kehitetään rangaistusta suorittavien naisten tarvitsemia palveluja ja lisätään erityisesti terveys- ja päihdepalveluja.

Kestävä kehitys

Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä oikeushallinto

— Vähennämme rikollisuutta panostamalla korruption, ihmiskaupan ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseen

01. Ministeriö ja hallinto

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 22 475 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Naisiin kohdistuvan väkivallan toimintaohjelma (siirto momentille 25.01.50)	-250
---	------

(Taulukon osa)

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v) Momentille

myönnetään nettomäärärahaa 12 884 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) lapsiasiavaltuutetun toimiston, tasa-arvovaltuutetun toimiston, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston, tietosuojaaltuutetun toimiston, Onnettomuustutkintakeskuksen, tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminnon, vanhusasiavaltuutetun toiminnon sekä Yhdistyneiden kansakuntien yhteydessä toimivan Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin toimintamenojen maksamiseen

Tasa-arvovaltuutettu valvoo naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) noudattamista ja edistää aloitteiden, neuvojen ja ohjeiden avulla lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvovaltuutettu antaa tietoja tasa-arvolaista ja sen soveltamisesta sekä seuraa naisten ja miesten tasa-arvon toteutumista yhteiskuntaelämän eri aloilla. Tasa-arvovaltuutettu antaa ohjeita ja neuvontaa sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella syrjintää epäilevälle, selvittää syrjintäkieltojen rikkomistapauksia ja pyrkii lisäämään tietoisuutta tasa-arvolakiin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Tasa-arvovaltuutettu toimii niin, että yhteiskunnassa, työpaikoilla ja oppilaitoksissa edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa tasa-arvolaisilla tarkoitetulla tavalla. *Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)*

Tasa-arvovaltuutetun toiminta	1050
-------------------------------	------

(Taulukon osa)

50. Avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 11 372 000 euroa)

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

<u>Naisiin kohdistuvan väkivallan toimintaohjelma (siirto momentille 25.01.01)</u>	<u>250</u>
--	------------

(Taulukon osa)

Kaikki 6 p:

1 p = otsikoitu yhteenvedo

1 p = yleinen tavoite

2 p = useampi toimenpide 2 p = useampi määräraha

Yhteenvetotarkastelu 5 p: 1

p = otsikoitu yhteenvedo

1 p = yleinen tavoite

2 p = useampi toimenpide

1 p = kaksi määrärahaa

26. Sisäministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenvedo	1	Yleinen	1	Toimenpide	2	
Henkilöstö	1	Määritelty	3	Määräraha	0	
YHTEENSÄ	2		4		2	8 (8)

Yleisosa

Sukupuolten tasa-arvo

Sisäministeriö on toimenpidesitoumuksessaan kestävä kehityksen edistämiseksi sitoutunut vähentämään uudelleenuhriutumista rikoksissa ja onnettomuuksissa sekä uusintarikollisuutta. Rikosten tekeminen ja niiden uhriksi joutuminen eivät jakaudu yhteiskunnassa tasaisesti, vaan pieni vähemmistö sekä tekee että kokee rikoksia huomattavasti enemmän kuin muut. Tämä liittyy ennen kaikkea naisiin kohdistuvaan väkivaltaan sekä toisaalta (nuorten) miesten väkivaltakokemuksiin ja yliedustukseen onnettomuuksien uhreina. Konkretiana naisiin kohdistuvassa väkivallassa on ohjaus palvelujen piiriin. Myös onnettomuusriskit kasautuvat tietyille väestöryhmille, kuten miehille. Tavoitteena on, että rikoksentehtäjien ja rikoksen tai onnettomuuden uhrin palvelutarve arvioidaan ja tarvittaessa hänet ohjataan ongelman juurisyyhyyn vastaavan palvelun piiriin. Tavoitteena on kiinnittää erityistä huomiota henkilökohtaiseen koskemattomuuteen sekä henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten, kuten seksuaalirikosten, lapsiin kohdistuvien rikosten sekä lähisuhdeväkivallan ja niiden haittojen vähentämiseen. Lähestymiskiehellön tehostaminen lisää erityisesti lähisuhdeväkivallan uhrien turvallisuutta. Erityisen haavoittuvassa asemassa olevien uhrien auttamiseksi viranomaisten osaamista vahvistetaan sekä huolehditaan Istanbulin sopimuksen toimeenpanosta.

Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan johtuen vuodelle 2023 on budjetoitu lisäystä vastaanottomenoihin 487,5 milj. euroa. Toistaiseksi Suomeen tulleista turvapaikanhakijoista 90 % on ollut naisia ja lapsia. Alaikäisiä on ollut n. 40 %.

Suomi pyrkii hallitusohjelman mukaisesti vaikuttamaan siihen, että EU:ssa lisätään työtä kaikkea naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan. Hallitus kohdentaa väkivallan vastaista työtä väkivaltataipumuksia itsessään tunnistavalle sekä pyrkii ehkäisemään myös miehiin kohdistuvaa väkivaltaa sen kaikissa muodoissa. Lisäksi toimeenpannaan naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelmaa ja lisätään turvakotipalveluiden saatavuutta kohti Istanbulin sopimuksen mukaista tasoa. Sukupuolivaikutukset otetaan huomioon ihmiskaupan uhrien tunnistamisessa ja auttamisessa valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman mukaisesti.

Pelastustoimella on yhteinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden toimintaohjelma, jossa on tavoitteena mm. eritaustaisten ihmisten kannustaminen hakeutumaan pelastustoimen opintoihin sekä sukupuolten tasa-arvon huomioiminen pelastustoimen viestinnässä.

Rajavartiolaitoksen tavoitteena on tasapainottaa sotilasvirkojen sukupuolijakaumaa lisäämällä naisten määrää. Tähän liittyvä tavoite on, että raja- ja merivartijoissa naisten osuus on tulevaisuudessa vähintään 10 %. Naisten osuus on nyt n. 8 %. Kriisinhallintakeskus on sitoutunut edistämään toimillaan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (Naiset, rauha ja turvallisuus) Suomen kansallisen toimintaohjelman toimeenpanoa. Vahvistaakseen Suomen siviilikriisinhallintatoiminnan tasa-arvovaikutuksia Kriisinhallintakeskus pyrkii siihen, että 50 % kansainvälisiin tehtäviin Kriisinhallintakeskuksen lähettämistä asiantuntijoista on naisia ja puolet siviilikriisinhallintakoulutukseen valittavista on naisia. Lisäksi Kriisinhallintakeskus johtaa yhdessä Espanjan kanssa EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioiden vahvistamiseen liittyvää siviilikompaktiklusteria, jonka tavoitteena on edistää naisten määrän lisäämistä sekä edesauttaa tasa-arvoisemman ja yhdenvertaisemman työkalutuurin kehittämistä operaatioissa.

01. Hallinto

Sisäministeriö

Sisäministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

— Sisäministeriö varmistaa ja edistää henkilöstön ja asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa. Keskeisenä painopisteenä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeiden huomioiminen toiminnassa.

04. Kriisinhallintakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v) Momentille

myönnetään nettomäärärahaa 2 315 000 euroa.

Toiminnan tunnuslukuja

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 tavoite
Naisten osuus siviilikriisinhallintatehtävissä (%)	43	50	50
Naisten määrä siviilikriisinhallinnan peruskurssilla (%)	60	50	50

(Taulukon osa) 10.

Poliisitoimi

Poliisihallitukselle asetetaan seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

— Poliisi varmistaa ja edistää henkilöstön ja asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Keskeisenä painopisteenä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeiden huomioiminen toiminnassa.

Henkiset voimavarat

Sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista sekä poliisin moninaisuutta edistetään.

Henkiset voimavarat

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 tavoite
Henkilötyövuodet	10 157	10 220	10 289
Naisia, %-osuus	31,4	31,5	31,6
Poliisimiehet, htv	7 418	7 535	7 500
Naisia, %-osuus	20,0	20,2	20,4
Opiskelijat, htv	273	272	233
Naisia, %-osuus	37,9	38,0	38,1

Muu henkilöstö, htv	2 466	2 413	2 556
Naisia, %-osuus	65,0	65,2	65,4
Naisten %-osuus alipäällystössä, päällystössä ja päällikkötasolla	14,8	14,9	15,0

(Taulukon osa)

20. Rajavartiolaitos

Sisäministeriön asettamat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet

Rajavartiolaitokselle asetetaan seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

1. Rajavartiolaitos varmistaa ja edistää henkilöstön ja asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Keskeisenä painopisteenä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeiden huomioiminen toiminnassa.

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

Pelastusopistolle asetetaan seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

— Pelastusopisto varmistaa ja edistää henkilöstön ja asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Keskeisenä painopisteenä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeiden huomioiminen toiminnassa

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen on osa pelastustoimen strategiaa. Pelastustoimen palveluiden taso ja laatu pyritään turvaamaan yhdenmukaisena kaikilla alueilla. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustavoitteen toimeenpanoa edistetään Pelastusalan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelman kautta.

Hätäkeskuslaitokselle asetetaan seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

— Hätäkeskuslaitos edistää aktiivisesti sukupuolten välisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista henkilövalintojen haku- ja valintamenettelyssä.

— Hätäkeskuslaitos varmistaa ja edistää henkilöstön ja asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Keskeisenä painopisteenä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeiden huomioiminen toiminnassa.

Kaikki / yhteenvetotarkastelu 8 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo henkilöstössä

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

3 p = 3 tai useampia määriteltyjä tavoitteita

2 p = useampi toimenpide

27. Puolustusministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenvedo	1	Yleinen	1	Toimenpide	2	
Henkilöstö	1	Määritelty	1	Määräraha	0	
YHTEENSÄ	2		2		2	6 (6)

Yleisosa

Sukupuolten tasa-arvo

Puolustusministeriön hallinnonalalla on lähtökohtana tasa-arvoinen toimintaympäristö ja yhdenvertaiset toimintatavat kaikkia organisaatiossa työskenteleviä, opiskelevia ja asepalvelustaan suorittavia kohtaan. Sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta seurataan ja tietoa sitoudutaan hyödyntämään päätöksenteossa sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia laadittaessa.

Yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta varusmiespalveluksessa edistetään hyödyntämällä vuonna 2023 käyttöön otettavista varusmiesten uudistetuista palautekyselyistä saatavaa tietoa, lisäämällä koulutusta ja viestintää syrjinnän ja epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisystä ja käsittelystä sekä kehittämällä johtamisosaamista. Puolustusvoimissa käynnissä ollut yhteismajoitusta koskeva kokeilu päättyy vuoden 2022 lopussa. Päätös yhteismajoituksen käyttöönotosta tai siitä luopumisesta tehdään kokeilusta saatujen kokemusten perusteella.

Puolustushallinto toteuttaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” ja sitä tukevan kansallisen toimintaohjelman periaatteita kaikissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Puolustushallinnon osalta päätavoitteet ovat turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan sukupuolijakauman tasapainottaminen sekä sukupuolinäkökulman sisällyttäminen turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja koulutukseen. Tavoitteena on, että naisten osuus kriisinhallintahenkilöstöstä on vähintään 7 % ja että kaikkiin operaatioihin nimetään koulutetut sukupuoliyhdyshenkilöt. Naisten osuus operaatioissa oli 6,5 % toukokuussa 2022.

Puolustushallinto on mukana NORDEFCO-yhteistyössä kehittämässä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kriisinhallintatoimintaa. Puolustusvoimien sukupuolinäkökulmaan liittyviä tavoitteita ja kehittämistä käsittelevää ohjeistusta uudistetaan huomioiden Suomen kansallisen Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman päivitys.

Puolustusvoimat varmistaa, että sen antamaan asevelvollisten, kantahenkilökunnan ja kriisinhallintahenkilöstön koulukseen sisällytetään sukupuolinäkökulma ja opetussuunnitelmat tarkistetaan tältä osin tarvittaessa.

Kestävä kehitys

Puolustusministeriön hallinnonala jatkaa kestävän kehityksen edistämistä painopisteinä vakaus ja turvallisuus, henkilöstön ja koulutettavien hyvinvointi, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, ympäristövastuullisuus, energia- ja ilmastovastuullinen toiminta sekä elinkaariajattelun ja kiertotalouden tukeminen

Kaikki / yhteenvetotarkastelu 6 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo henkilöstöpolitiikassa

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

1 p = 1 täsmällinen tavoite

2 p = useampi toimenpide

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide	0	
Henkilöstö	1	Määritelty	0	Määräraha	0	
YHTEENSÄ	2		1		0	3 (3)

Yleisosa

Sukupuolten tasa-arvo

Valtiovarainministeriön pääluokan menoista noin 95 % on erilaisia säädös- tai sopimusperusteisia etuuksia, jäsenmaksuja ja tukia, joihin ei liity välittömiä sukupuolivaikutuksia.

Progressiivinen henkilöverotus pienentää nettotulojen eroja sukupuolten välillä. Henkilöverotus (ansio- ja pääomatuloverotus) kokonaisuudessaan tasaa sukupuolten välisiä tuloja verotuksen jälkeen siten, että naisten tulojen osuus miesten tuloista on verotuksen jälkeen keskimäärin 4,6 %-yksikköä korkeampi kuin ennen verotusta.

Peruspalvelujen valtionosuuksilla rahoitetaan kuntien järjestämiä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluita. Valtion yleiskatteellisella rahoituksella rahoitetaan hyvinvointialueita, jotka vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämisestä 1.1.2023 alkaen.

Valtion työskentelytapojen digitalisointi ja mahdollisuus monipaikkaisen työn tekemiseen tukevat esimerkiksi kotoa tehtävää työtä. Joustavat työn tekemisen muodot tukevat etenkin pienten lasten vanhempien työllistymistä vähentämällä tarvetta perhevapaisiin. Tämän arvioidaan vaikuttavan sukupuolten tasa-arvon kehittymiseen myönteisesti.

Valtiovarainministeriön hallinnonalalla otetaan huomioon sukupuolivaikutukset lainsäädännön valmistelussa, henkilöstö- ja työnantajapolitiikassa, hankkeissa, talousarvion valmistelussa ja virastojen tulohajauksessa. Valtiovarainministeriö edistää hallituksen toimintasuunnitelman mukaisesti sukupuolitietoista budjetointia.

Kestävä kehitys

Peruspalvelujen valtionosuuksilla rahoitetaan kuntien järjestämiä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluita. Aluehallintovirastot edistävät perusoikeuksien toteutumista julkisten palveluiden valvonnalla, jolla turvataan osaltaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisuutta. Digi- ja väestötietovirasto tuottaa digitaalisen yhteiskunnan edellyttämiä palveluita ja tukee kansalaisten yhdenvertaista toimimista digitalisoituvassa yhteiskunnassa. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus tekee koulutukseen, sosiaaliturvaan, tulonjakoon, verotukseen ja ympäristöön liittyvää tutkimusta ja tukee siten päätöksentekijöiden mahdollisuuksia edistää kestävä kehityksen tavoitteiden ja sukupuolten tasa-arvon toteutumista tehokkailla ja hyvin kohdistetuilla politiikkatoimilla.

30. Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT) tekee koulutukseen, sosiaaliturvaan, tulonjakoon, verotukseen ja ympäristöön liittyvää tutkimusta ja tukee siten päätöksentekijöiden mahdollisuuksia edistää kestävän kehityksen selonteon tavoitteiden ja sukupuolten tasa-arvon toteutumista tehokkailla ja hyvin kohdistetuilla politiikkatoimilla.

Kaikki / yhteenvetotarkastelu 3 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo henkilöstöpolitiikassa

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenvedo	1	Yleinen	1	Toimenpide	1	
Henkilöstö	0	Määriteltä	3	Määräraha	2	
YHTEENSÄ	1		4		3	8(7)

Yleisosa

Hallinnonalan toimintaympäristö

Tieto, osaaminen ja luovuus ovat olennaisia myös kansakunnan henkiselle kriisinkestävyydelle. Koulutus, kulttuuri ja sivistys rakentavat ihmisten välistä luottamusta ja kunnioitusta sekä kriittistä ajattelua. Väestön osaamistason nostaminen ja yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden sekä tasa-arvon vahvistaminen edellyttävät hallinnonalan toimijoiden yhteistyötä ja hallinnonalarajat ylittävää politiikkaa. Kaiken toiminnan lähtökohtia ovat yhdenvertaisuus, kestävä kehitys ja globaaliin vastuuseen sitoutuminen.

Hallituskaudella keskeisiä tavoitteita ovat koulutustason ja koko väestön osaamistason nostaminen, oppijoiden hyvinvoinnin parantaminen ja osaamiserojen kaventaminen. Tasa-arvoistavalla koulutuksella vahvistetaan myös yhteiskunnallista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä nuorilla on aiempaa paremmat edellytykset jatko-opinnoissa, työssä ja elämässä pärjäämiseksi. Suomesta luodaan kansainvälisesti houkutteleva paikka opiskella, tutkia ja investoida. Luovien alojen työpaikkoja lisätään ja kulttuuripalvelujen saavutettavuutta parannetaan. Lasten ja nuorten hyvinvointi on turvattava, syrjäytymistä on vähennettävä ja osallisuutta vahvistettava. Liikunnallista aktiivisuutta tulee lisätä. Näillä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tavoitteilla ja toimilla on keskeinen merkitys myös henkisen hyvinvoinnin ja kriisinkestävyyden edistämisessä.

Tavoitteellisesti toimimalla Suomella on kaikki edellytykset säilyttää paikkansa maailman arvostetuimpien sivistys- ja hyvinvointivaltioiden joukossa. Osaamista, luovuutta, yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta, tasa-arvoa ja luottamusta ylläpitävien instituutioiden ja politiikkojen merkitys kasvaa, ja niillä vahvistetaan yhteiskuntaa nykyisten ja tulevien haasteiden varalle.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus, luottamus, avoimuus ja vakaus lisääntyvät

Sukupuolten tasa-arvo

Sukupuolten tasa-arvoon liittyviä tavoitteita edistetään osana toisen asteen koulutuksen kehittämistoimia, joilla tuetaan oppivelvollisuuden laajentamisen ja jatkuvan oppimisen uudistusten tavoitteiden toteutumista. Uudistusten keskeisinä tavoitteina on turvata yksilöiden ja alueiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koulutuspalvelujen saatavuudessa. Näitä tavoitteita edistetään myös lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelman toimeenpanossa, korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelmatyössä sekä tiedepolitiikan tutkimushankkeiden painotuksissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt korkeakoulujen henkilöstön tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta edistävän hankkeen, jonka tarkoituksena on tuottaa ehdotuksia konkreettisiksi toimenpiteiksi sekä kansallisiksi politiikkatoimiksi, joilla voidaan vahvistaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta suomalaisissa korkeakouluissa.

Kulttuurin ja taiteen sekä liikunnan ja nuorisotyön toimialalla mm. taiteen valtionosuusjärjestelmän uudistaminen, koululaisten harrastustoiminnan laajentaminen, liikuntapoliittisen selonteon toimeenpano ja nuorten työpajatoiminnan laajentaminen edistävät osaltaan sukupuolten tasa-arvon edistämisen tavoitteita. Lisäksi Suomen elokuväsäätiö edistää naisten työllistymistä elokuva-alalla, alan toimijoina ja säätiön tuenhakijoina.

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja hallituksen tasa-arvopolitiikan toteutumista edistetään vakiinnuttamalla sukupuolinäkökulman huomioivat hallinto- ja toimintatavat asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Sukupuolivaikutusten arviointi sisällytetään osaksi säädösvalmisteluprosesseja. Hallinnonalan tulosohejaukseen sekä toiminnan ja talouden suunnitteluun sisällytetään toimenpiteiden vaikuttavuuden seuranta. Valtionavustusten haku- ja myöntöprosesseissa huomioidaan sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja hallinnonalan toimintojen sukupuolivaikutuksia seurataan tilastoinnin ja tutkimusten avulla.

Eräitä toimialan tunnuslukuja sukupuolen mukaan

	2019 Lkm	2019 Miehet	2019 Naiset	2020 Lkm	2020 Miehet	2020 Naiset	2021 Lkm	2021 Miehet	2021 Naiset
Ammatillisen tutkinnon suorittaneet	71 778	45 %	55 %	65 208	45 %	55 %	68 004	45 %	55 %
Ylioppilastutkinnon suorittaneet	29 531	42 %	58 %	28 655	41 %	59 %	29 811	41 %	59 %
Ammattikorkeakoulututkinnot	27 645	39 %	61 %	28 239	39 %	61 %	28 572	38 %	62 %
Yliopistotutkinnot	31 266	42 %	58 %	35 445	41 %	59 %	31 029	40 %	60 %
Vapaan sivistystyön koulutukseen osallistuneet (tuhatta henkilöä)	1 600	27 %	73 %	1 244	27 %	73 %	-	-	-
<u>Valtion taiteilija-apurahat</u>	<u>304</u>	<u>44 %</u>	<u>56 %</u>	<u>289</u>	<u>43 %</u>	<u>57 %</u>	<u>298</u>	<u>39 %</u>	<u>61 %</u>
<u>Valtion ylimääräiset taiteilijaeläkkeet</u>	<u>58</u>	<u>59 %</u>	<u>41 %</u>	<u>61</u>	<u>52 %</u>	<u>48 %</u>	<u>63</u>	<u>62 %</u>	<u>38 %</u>
Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret (15—28 -vuotiaat)	20 924	57 %	43 %	20 237	58 %	42 %	20 339	57 %	43 %
Nuorten työpajatoiminta (alle 29-vuotiaat)	25 971	57 %	43 %	23 162	58 %	42 %	11 849	57 %	43 %

	<u>368</u>	<u>49 %</u>	<u>51 %</u>	<u>362</u>	<u>48 %</u>	<u>52 %</u>	<u>242</u>	<u>48 %</u>	<u>52 %</u>
<u>Urheilija-apurahapäätökset</u>									

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

02. *Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Opetushallitus toimii koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja elinikäisen oppimisen kehittämis-, palvelu-

ja hallintotehtävien sekä yhteiskunnan kansainvälistymisen edistämisen asiantuntijavirastona. Opetushallitus edistää osaamista ja sivistyksen vahvistumista, koulutuksellisen tasa-arvon ja kestäväen hyvinvoinnin lisääntymistä sekä globaalissa ympäristössä ja tulevaisuuden työelämässä tarvittavien taitojen vahvistumista.

30. *Lasten ja nuorten harrastustoiminta (siirtomääräraha 2 v)*

Malli edistää koulujen ja harrastustoimijoiden monialaista yhteistyötä. Mahdollistamalla jokaiselle mieluinen maksuton harrastusmahdollisuus edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

10. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö

Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet varhaiskasvatukselle, esi- ja perusopetukselle ja vapaalle sivistystyölle ovat:

- Opetuksen ja varhaiskasvatuksen laatu ja tasa-arvo vahvistuvat, oppimistulokset parantuvat, eriarvoisuus vähentyy ja varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee.

Toiminnalliset tavoitteet

- Varhaiskasvatusta toteutetaan laadukkaasti siten, että lasten kehitystä ja oppimista sekä heidän hyvinvointiaan edistetään kokonaisvaltaisesti ja tuen kokonaisuutta kehitetään edelleen.
- Esi- ja perusopetus toteutetaan tasa-arvoisesti, laadukkaasti ja tuloksellisesti siten, että oppilaat saavuttavat jatko-opintojen edellyttämät valmiudet ja koulutuksen läpäisy entisestään paranee.
- Vahvistetaan koulujen edellytyksiä purkaa sukupuolisegregaatiota sekä kehittää oppilaiden osaamisidentiteettiä ja vahvuuksia tukevaa pedagogiikkaa.

20. *Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 24 305 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

4) 15 228 000 euroa valtionavustuksina esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma (HO 2019 kertaluonteinen)	- 60 000
Varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma (HO 2019 kertaluonteinen)	-80 000

(Taulukon osat)

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Vapaan sivistystyön valtionosuuksilla ja valtionavustuksilla mahdollistetaan vapaan sivistystyön strategisten tavoitteiden toteutuminen. Määräraha käytetään vapaan sivistystyön oppilaitosten tehtävään järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Valtionavustusten painotuksena on tukea vapaan sivistystyön rakenteellista kehittämistä, laatua ja vaikuttavuutta sekä koulutuspoliittisesti tärkeiden kohderyhmien koulutusmahdollisuuksia.

51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 7 763 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) 518 000 euroa eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin

2) 5 727 000 euroa avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi piiri- tai jäsenjärjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle, Sami Duodji ry:lle ja järjestöille sivistystyöhön.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin	518 000
--	---------

(Taulukon osa)

20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

Ammatillisen koulutuksen toiminnallinen tuloksellisuus

Ammatillinen koulutus tuottaa muuttuville työmarkkinoille osaavaa työvoimaa nopeasti ja oikea-aikaisesti ennakoiden osaamisvaatimusten muutoksia ja vastaa samalla myös kasvavaan jatkuvan oppimisen tarpeeseen. Koulutuksen palvelujärjestelmä vastaa dynaamisesti ja tehokkaasti kaikkien asiakasryhmien tarpeisiin. Turvataan yksilöiden ja alueiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo koulutuspalvelujen saatavuudessa.

Lukiokoulutuksen toiminnallinen tuloksellisuus

Lukiokoulutuksen kehittämisen tavoitteena on toimintakyvyn, koulutuksen saatavuuden ja saavutettavuuden sekä toiminnan vaikuttavuuden turvaaminen muuttuvassa demografisessa tilanteessa. Tämä edellyttää toimialan ohjauksen kehittämistä strategisesti. Tavoitteena on, että opetuksen laatu ja tasa-arvo vahvistuvat, opiskelijoiden hyvinvointi ja oppimistulokset parantuvat sekä eriarvoisuus vähentyy. Toimintakulttuuri ja oppimisympäristöt modernisoituvat ja monipuolistuvat tukien opiskelijoiden tulevia jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Korkeasti koulutetun osaavan työvoiman ja tutkijakunnan saatavuus turvataan

Ammattikorkeakoulut ja yliopistot kehittävät toimintaansa omaehtoisesti siten, että ne ovat tasa-arvoisia, esteettömiä, monikulttuurisia ja vetovoimaisia työ- ja oppimisympäristöjä. Korkeakouluja johdetaan hyvin, työhyvinvointiin panostetaan ja osaamisen kehittämisestä huolehditaan systemaattisesti. Korkeakoulut edistävät näitä tavoitteita myös laajemmin yhteiskunnassa. Korkeakoulut tekevät valtakunnallisesti yhteistyötä avointen, saavutettavien ja joustavien opiskelumahdollisuuksien rakentamiseksi. Korkeakoulut toimivat opiskelijakeskeisesti ja tukevat jatkuvaa oppimista elämän eri tilanteissa siten, että työurat pitenevät ja jatkuva osaamisen kehittäminen mahdollistuu. 01. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tuloksellisuuden tunnuslukuja

	2020 toteutuma	2021 toteuma	2022 tavoite	2023 tavoite
Naisten osuus (%) arvioinnin asiantuntijoista	36	34	45	50

(Taulukon osa)

03. Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 459 000 euroa.

Kotimaisten kielten keskus on asiantuntija- ja palveluorganisaatio, jonka toiminnan tavoitteena on lisätä tietoa kotimaisista kielistä ja niiden merkityksestä kulttuurissa ja yhteiskunnassa. Toiminnallaan se luo osaltaan edellytyksiä tasa-arvolle Suomessa. Keskus tuottaa palveluja ja julkaisuja, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen käyttöä ja kehittymistä. Keskus tarjoaa palveluitaan ja aineistoaan avoimesti verkossa edistäen tiedon avoimuutta ja digitalisaatiota. Keskus luo edellytyksiä maahanmuuttajien kotouttamiselle. Keskus toimii laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti ottaen huomioon valtiontalouden toiminnalle asettamat reunaehdot.

70. Opintotuki

Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite opintotukitoimille on opiskeluajan toimeentulon turvaaminen ja opintotuen mitoittaminen siten, että mahdollistetaan tasa-arvoiset edellytykset osaamistason parantamiseen tukemalla omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista ja päätoimista opiskelua.

80. Taide ja kulttuuri
01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Taiteen edistämiskeskuksen tehtävä yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamisessa on:

- Edistää taiteilijoiden toimeentuloa ja työllisyyttä.
- Vahvistaa demokraattisen ja tasa-arvoisen yhteiskunnan kehitystä taiteen ja kulttuurin avulla.

90. Liikuntatoimi

Liikuntapolitiikan päämääränä on väestön fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan lisääminen, eettisen kilpa- ja huippu-urheilun edistäminen, osallisuuden kasvattaminen sekä sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantaminen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa liikuntapolitiikalle seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet

- Liikunta on tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti saavutettavissa

Liikunnallinen elämäntapa ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät eri ikä- ja väestöryhmissä. Tuetaan valtakunnallisia liikunnan edistämishelmia eli Liikkuvat-ohjelmia liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi eri ikä- ja väestöryhmissä (Liikkuva perhe-, Liikkuva varhaiskasvatus-, Liikkuva koulu-, Liikkuva opiskelu-, Liikkuva aikuinen- ja Ikiliikkuja-ohjelmat). Avustetaan Liikkuvat-ohjelmien toimeenpanoa tukevia liikunnallisen elämäntavan hankkeita. Tuetaan erityisesti lasten ja nuorten liikunnan harrastamista. Vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta liikunnassa.

Liikuntapolitiikan tunnuslukuja

	2017 Toteutuma	2021 Toteutuma	2023 Arvio
Liikuntaa tai urheilua liikunta- ja urheiluseuroissa harrastavien osuus, %			
9—13 -vuotiaat			
— Tytöt	64	66	66
— Pojat	67	67	67
15-vuotiaat			
— Tytöt	44	41	41
— Pojat	47	46	46
15—24 -vuotiaat			
— Tytöt	27	26	26
— Pojat	24	39	39
Vakituisesti useita tunteja viikossa kuntoliikuntaa tai urheilua harrastavien osuus, %			
20—54 -vuotiaat	30	31	31
— Naiset	-	28	28
— Miehet	-	34	34
55—74 -vuotiaat	15	18	18
— Naiset	-	17	17
— Miehet	-	18	18

Kansallisten liikkumissuositusten mukaisesti liikkuvien osuudet, %			
9-vuotiaat			
— Tytöt	40	39	39
— Pojat	44	52	52
11-vuotiaat			
— Tytöt	34	42	42
— Pojat	47	47	47
13-vuotiaat			
— Tytöt	22	30	30
— Pojat	32	35	35
15-vuotiaat			
— Tytöt	13	15	15
— Pojat	23	24	24
Aikuiset (18+ vuotiaat)			
— Miehet	39	40	40
— Naiset	34	38	38
Koululaisten Move!-mittausten 20 m juoksutestin mediaanitulos (min:sek)			
11-vuotiaat			
— Tytöt	4 min 05 s	3 min 44 s	3 min 44 s
— Pojat	4 min 40 s	4 min 26 s	4 min 26 s
15-vuotiaat			

— Tytöt	4 min 46 s	4 min 12 s	4 min 12 s
— Pojat	6 min 00 s	5 min 40 s	5 min 40 s
Varusmiespalvelukseen astuvien alokkaiden Cooper-juoksutestin keskiarvo (metriä)	2 402	2 376	2 376

91. Nuorisotyö

Nuorisotyön ja -politiikan tavoitteena on nuorisolain mukaan edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa, tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista, tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa, edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet

- Nuorten kokemukset yhdenvertaisuudesta, tasa-arvosta, yhteisöllisyydestä ja oikeuksiensa toteutumisesta vahvistuvat.

Kaikki 8 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

2 p = 2 täsmällistä tavoitetta

1 p = 2 toimenpidettä

3 p = 3 tai useampia määrärahoja

Yhteenvetotarkastelu 7 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

1 p = täsmällinen tavoite

1 p = 1 toimenpide

3 p = 3 tai useampia määrärahoja

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenvedo	1	Yleinen	1	Toimenpide	1	
Henkilöstö	0	Määriteltä	1	Määräraha	0	
YHTEENSÄ	1		2		1	4 (4)

Yleisosa

Sukupuolten tasa-arvo

Maa- ja metsätalousministeriö jatkaa yhdenvertaisuuden edistämistä sekä hallituksen sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja sisällyttämistä lainvalmisteluun, toiminnan ja talouden ohjaukseen sekä muihin tasa-arvon kannalta merkittäviin toimintoihin. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan menoista noin 90 % on siirtomenoja, joilla tuetaan eri politiikkasektoreiden vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Pääsääntöisesti tukien myöntämisperusteena ei ole niiden vaikutus sukupuolten tasa-arvoon.

Maaseudulla pääosa työikäisestä väestöstä on miehiä ja varsinkin harvaan asutulla maaseudulla miehiä on huomattavasti enemmän kuin naisia. Erot ovat suurimmat nuorten aikuisten ikäluokassa. Yhteisen maatalouspolitiikan ja maaseudun kehittämisen toimeenpanossa on tavoitteena huomioida eri väestöryhmien tarpeet, vaikka tukijärjestelmiä tai tukien myöntämisen perusteita ei ole rakennettu sukupuolinäkökulmasta. Esimerkiksi nuorten viljelijöiden aloitustuessa seurataan yritystoiminnan aloittaneiden sukupuolijakaumaa. Erityisesti useissa paikallisten Leader-toimintaryhmien kautta toteutetuissa hankkeissa on tavoitteena erilaisten ryhmien kuten nuorten, vanhusten, maahanmuuttajien, työttömien osallistuminen alueen kehittämiseen. Tämä lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta, ehkäisee syrjäytymistä ja vahvistaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Leader-toiminnassa esimerkiksi seurataan päättävän elimen eli hallituksen sukupuolijakaumaa.

Kaikki / yhteenvedotarkastelu 4 p:

1 p = otsikoitu yhteenvedo

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

1 p = 1 täsmällinen tavoite

1 p = 1 toimenpide

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenvedo	1	Yleinen	1	Toimenpide	1	
Henkilöstö	1	Määriteltä	0	Määräraha	0	
YHTEENSÄ	2		1		1	4(4)

Yleisosa

Sukupuolten tasa-arvo

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan suunnitelmaa toiminnallisesta tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta on päivitetty vuonna 2022 ja sen toimeenpano jatkuu vuonna 2023. Tavoitteena on edistää yhdenvertaisuuden ja sukupuolten välisen toiminnallisen tasa-arvon sisällyttämistä ministeriön ja sen hallinnonalan prosesseihin sekä edistää yhdenvertaisuutta ja toiminnallista tasa-arvoa koskevan tietoisuuden lisäämistä ministeriössä ja hallinnonalalla suorittein ja julkisin palveluin. Toiminnallaan ministeriö tukee pääministeri Sanna Marinin hallituksen tasaarvo-ohjelman toteuttamista. Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus otetaan huomioon hallinnonalan säädös- ja määräystenvalmistelussa sekä hankinnoissa. Lisäksi hyödynnetään sukupuolieroteltua tietoa liikenteen ja viestinnän alalta päätöksenteon pohjaksi. Eri sukupuolten välillä on havaittavissa eroja liikkumismuodoissa. Tilastokeskuksen mukaan ajokortti-ikäiset miehet tekevät suurimman osan päivittäisistä matkoistaan henkilöauton kuljettajina. Naisilla taas päivittäiset matkat jakautuvat tasaisemmin henkilöauton kuljettamiseen, henkilöauton matkustajana olemiseen ja kävelyyn. Vuoden 2016 henkilöliikennetutkimuksen mukaan naiset suosivat joukkoliikennettä miehiä useammin kaikissa ikäryhmissä, suurin ero oli 35—64-vuotiaissa. Hallinnonalan henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee ilmapiiriltään hyvässä työyhteisössä hyväksytyjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien mukaisesti.

Kaikki / yhteenvetotarkastelu 4 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo henkilöstöpolitiikassa

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

1 p = 1 toimenpide

32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenvedo	1	Yleinen	1	Toimenpide	1	
Henkilöstö	0	Määritelty	1	Määräraha	2	
YHTEENSÄ	1		2		3	6(5)

Yleisosa

Sukupuolten tasa-arvo

Alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmässä otetaan huomioon eri väestöryhmien tarpeet alueiden kehittämisen kokonaisuudessa. Sukupuolten tasa-arvon toteuttamisen varmistamiseksi kiinnitetään erityistä huomiota sukupuolten osallistumisen turvaamiseksi suunnittelujärjestelmään kuuluvien toimielinten toimintaan. Esimerkiksi alueilla kehittämistoimien suuntaamisessa ja yhteensovittamisessa keskeisessä asemassa olevien maakuntien yhteistyöryhmien tulee olla kokoonpanoltaan tasa-arvolain mukaisia.

Alueiden hyvinvoinnin kannalta sukupuolten tasa-arvon edistäminen on myös alueen kilpailukykyyn ja vetovoimaisuuteen liittyvä kysymys, joka liittyy niin tasapainoisen väestörakenteen kuin työpaikkojen, yritystoiminnan, palvelujen ja alueen vetovoimaisuuden säilymiseen.

Alueiden kehittämisen osalta kaikki aluekehittämisviranomaisen tehtävät ovat luonteeltaan sukupuolineutraaleja. Alueiden kehittämisen toimenpiteet kootaan pääsääntöisesti suunnitelmiin ja ohjelmiin, joiden valmistelussa on otettava huomioon sekä kansallisen että Euroopan unionin lainsäädännön asettamat vaatimukset sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi. Alueiden kehittämiseen liittyvässä ohjelmatyössä otetaan huomioon sukupuolten tarpeet ja mahdollisuudet. Tasa-arvonäkökulma ulotetaan myös hankkeiden suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Maahanmuuttajanaiset nostetaan kotoutumis- ja työllisyystoimien erityiseksi kohderyhmäksi vahvistamaan heidän osallisuuttaan työelämässä ja muussa yhteiskunnassa.

Työmarkkinoiden jakautumista naisten ja miesten ammatteihin ja aloihin lievennetään mm. työllisyyden ja yrittäjyyden edistämistoimenpiteillä. Tehokkailla työvoima- ja yrityspalveluilla rohkaistaan osaamisen uudistamiseen ja ammatilliseen liikkuvuuteen, mikä on olennaisen tärkeää erityisesti rakennemuutostilanteissa.

Sukupuolten tasa-arvo työmarkkinoilla

	2020 Naiset	2020 Miehet	2021 Naiset	2021 Miehet
Työttömät työnhakijat (%)	45	55	43	57
Työvoimakoulutuksen aloittaneet (%)	50	50	50	50
Työvoimapalveluissa aloittaneet				
— kotoutumiskoulutus (%)	61	39	63	37

— palkkatuetty työ (%)	46	54	45	55
— starttiraha (%)	50	50	50	50
Omaehtoisen opiskelun aloittaneet (%)	60	40	61	39

Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020 -Suomen rakennerahasto-ohjelman tavoitteena on sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa että poistaa sukupuolijärjintää. Sukupuolten moninaisuus tulee huomioida osana sukupuolten tasa-arvoa. Ohjelmassa sukupuolten tasa-arvon edistämisen kaksoisstrategiaa toteutetaan erityisillä tasa-arvohankkeilla omalla investointiprioriteetilla. Lisäksi tasa-arvoa edistetään sukupuolinäkökulma kaikkien hankkeiden toimintaan sen kaikissa vaiheissa. Valtavirtaistamisella tarkoitetaan, että kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja toiminnassa sukupuolten tasa-arvo tulee ottaa huomioon. Rakennerahasto-ohjelmassa on yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo nostettu horisontaalisiksi ja toimintaa läpileikkaaviksi teemoiksi.

Ohjelman kahdeksan toteutusvuoden aikana on käynnistynyt 486 ESR- ja 62 EAKR-osarahoitteista hanketta, joissa yhdenvertaisuus on hankkeen keskeinen kehittämissisältö. Näiden osuus varatusta julkisesta ESR-rahoituksesta on 18 % (179 milj. euroa) ja EAKR-rahoituksesta 0,7 % (11 milj. euroa). Hankkeita, joissa yhdenvertaisuuden periaate on valtavirtaistettu, on ESR:n puolella 773 kpl (julkinen rahoitus 306 milj. euroa, 30 % ESR-rahoituksesta) ja EAKR:n puolella 2 365 kpl (julkinen rahoitus 448 milj. euroa, 27 % EAKR-rahoituksesta).

Vastaavasti hankkeita, joissa sukupuolinäkökulma on valtavirtaistettu, oli ESR:n puolella käynnistynyt 31.12.2021 mennessä 716 kpl (julkinen rahoitus 287 milj. euroa, 28 % ESR-rahoituksesta) ja EAKR:n puolella 2 448 kpl (julkinen rahoitus 455 milj. euroa, 27 % EAKR-rahoituksesta). Erityisesti naisten asemaa parantavia hankkeita on ohjelmassa käynnistynyt (EAKR+ESR yht.) 129 kpl ja miesten asemaa parantavia 47 kpl.

Uuden ohjelmakauden EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmassa Uudistuva ja osaava Suomi 2021—2027 sukupuolten tasa-arvo on huomioitu läpileikkaavana periaatteena. Sen lisäksi, että tasa-arvoa edistetään kaikissa hankkeissa, voidaan rahoittaa myös hankkeita, joiden pääasiallisena tavoitteena on sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen. Hankkeiden tulee noudattaa EU:n perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia ja periaatteita ml. sukupuolten tasa-arvo. Kaikissa jäsenmaissa pitää lisäksi seurata tasa-arvoa edistävien hankkeiden rahoitusosuutta yhtenevän luokittelujärjestelmän mukaisesti.

50. Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

Erityistä huomiota kiinnitetään maahanmuuttajanaisten mahdollisuuteen osallistua kotoutumis- ja kielikoulutukseen.

03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 891 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kotoutumisen, työllisyyden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen sekä EU:n rahoittamien kotoutumista edistävien hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen

Kaikki 6 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

1 p = 1 täsmällinen tavoite

1 p = 2 toimenpidettä

2 p = 3 määrärahaa

Yhteenvetotarkastelu 5 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

1 p = 1 täsmällinen tavoite

1 p = 1 toimenpide

1 p = 2 määrärahaa

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenvedo	1	Yleinen	1	Toimenpide	2	
Henkilöstö	1	Määriteltä	0	Määräraha	2	
YHTEENSÄ	2		1		4	7(6)

Yleisosa

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen tavoitteena on osallistava ja osaava Suomi, joka on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Yhteiskunnan uudistaminen ja tasa-arvon lisääminen on mahdollista vain vahvistamalla ihmisten luottamusta demokraattisen järjestelmän toimintakykyyn. Tähän liittyen hallitus on antanut kuusi lupaus, jotka lunastamalla on mahdollista saavuttaa sosiaalisesti, taloudellisesti sekä ekologisesti kestävä Suomi

Kestävä kehitys

Sosiaali- ja terveysministeriön toiminnassa painottuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen, osatyökykyisten työllistymisen ja työssä pysymisen edistäminen, iäkkäiden toimintakyvyn vahvistaminen ja palvelujen turvaaminen sekä sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Näitä tavoitteita toteutetaan vuonna 2023 erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistuksen sekä sosiaaliturvauudistuksen valmistelussa, tasa-arvo ja samapalkkaisuusohjelmassa, työhyvinvoinnin ja työelämän kehittämisohjelmassa sekä elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpanossa.

Sukupuolten tasa-arvo

Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi sekä Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi -strategiset kokonaisuudet asettavat rungon sosiaali- ja terveysministeriön toiminnalle. Sitä täydentävät ja tukevat muut hallitusohjelman strategiset kokonaisuudet. Merkittävänä uudistuksina toimeenpannaan sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus ja valmistellaan sosiaaliturvan uudistus sosiaaliturvakomiteassa. Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan lapsiperheiden tukemiseksi hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä ja korjaavia toimia ja jatketaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman toteutusta. Sosiaali- ja terveysministeriön strategian vaikuttavuustavoitteiden seurantaindikaattoreissa on huomioitu sukupuolen mukainen erittely.

Joka toinen vuosi jaettava kansainvälinen tasa-arvopalkinto jaetaan vuonna 2023 ja palkintoon on varattu 500 000 euroa. Valtion rahoitukseen turvakotitoiminnan menoihin varataan 24,55 milj. euroa. Hallitusohjelman mukainen poikkihallinnollinen lapsistrategian valmistelu ja tasa-arvo- ja samapalkkaisuusohjelman toteutuksen loppuunsaattaminen jatkuvat siirtomäärärahojen turvin. Hallituksen tasa-arvo-ohjelma perustuu hallitusohjelmaan ja toimenpiteet edistyvät vaihtelevasti. Samapalkkaisuuden edistämiseen liittyvät tutkimus- ja kehittämishankkeet edistyvät aikataulussa. Translain valmistelu etenee. Hallituksen esitys translaista on tarkoitus antaa eduskunnalle elokuussa, ja uudistuksen on määrä tulla voimaan vuoden 2023 alussa. Palkka-avoimuuden hallituksen esitys on valmistelussa.

Vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta edistetään uudistamalla vammaispalvelulainsäädäntö. Uudistus tulee voimaan vuoden 2023 alussa ja sillä halutaan turvata eri vammaisryhmien yhdenvertaiset palvelut.

Valtio korvaa vuodesta 2023 alkaen paperittomille annetun kiireellisen hoidon lisäksi myös välttämättömän hoidon aiheuttamat kustannukset. Yli hallituskauden jatkuvassa sosiaaliturvauudistuksen valmistelussa kuullaan eri tahoja, mm. lapsia ja nuoria. Kansaneläkelaitos kehittää etuusjärjestelmiään ja asiointipalveluaan tavoitteena tarjota asiakkaille sujuvat, elämäntilannelähtöiset asiointipalvelut.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi suunnitelmallisesti hallituksen tasa-arvopolitiikkaa, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista kaikessa valtioneuvoston valmistelussa ja päätöksenteossa sekä kansainvälisessä toiminnassa. Näitä tavoitteita edistetään ja ne huomioidaan tasa-arvo ja samapalkkaisuusohjelmassa sekä hallitusohjelman mukaisissa uudistuksissa.

01. Hallinto

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v) Momentille

myönnetään nettomäärärahaa 30 263 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon ja kansainvälisen tasa-arvopalkinnon hallintoon liittyviin kustannuksiin sekä maksamiseen valtionavustuksina

Tuotokset ja laadunhallinta

— jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Viraston tulosalueittaiset menot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Työ- ja tasa-arvo-osasto	5 366	5 572	5 954

(Taulukon osa)

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansainvälinen tasa-arvopalkinto vuodelle 2023	500
--	-----

(Taulukon osa)

02. Valvonta

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään:

— viraston henkilöstöpolitiikalla edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenmukaisuutta.

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. *Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Toiminnallinen tehokkuus

THL:n hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistumista.

Kaikki 7 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo henkilöstöpolitiikassa

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

2 p = 3 toimenpidettä

2 p = 3 tai useampi määrärahaa

Yhteenvetotarkastelu 6 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

2 p = 3 toimenpidettä

2 p = 3 määrärahaa

35. Ympäristöministeriön hallinnonala

Yleiset	0-2 p	Tavoitteet	0-4 p	Toimenpiteet	0-4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide	0	
Henkilöstö	0	Määritelty	2	Määräraha	0	
YHTEENSÄ	1		3		0	4

Yleisosa

Sukupuolten tasa-arvo

Asunnottomuustilastoinnin ja asunnottomuuteen liittyvien tietojärjestelmien kehittämisen avulla pystytään lisäämään sekä naisten että miesten erityistarpeiden huomioimista. Naisten asunnottomuuden vähentämistä ja asumispolkuja turvataan useiden toimijoiden yhteistyöllä. Vuonna 2021 asunnottomista 77 prosenttia oli miehiä. Asunnottomia miehiä oli 3 057, mikä oli 219 vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Ilmastosuunnitelman toimeenpanossa sukupuolivaikutusten osalta otetaan huomioon erityisesti kaupunkien liikennesuunnittelu ja kulutuksen ohjaukseen liittyvät asiat, lämmityksen tai muiden teknisten keinojen, joukkoliikenteen edistäminen, turvallisuus tai turvattomuus sekä naisten ja miesten ruokatottumusten erojen analysointi, joka vaikuttaa hiilijalanjälkeen.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla sukupuolten tasa-arvoa edistetään toimialalla säädös- ja informaatio-ohjauksen keinoin mm. rakennettua ympäristöä koskevassa ohjauksessa ja päätöksenteossa. Talousarvion määrärahoilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon.

Kaikki / Yhteenvetotarkastelu 4 p:

1 p = otsikoitu yhteenveto

1 p = tasa-arvo yleistavoitteena

2 p = 2 täsmällistä tavoitetta